

[Frederik Lynge.]

indskrænke eller rationere deres leverancer på grund af fabrikkens ringe kapacitet. Der kommer rejfiskere fra Narssaq ved Julianehåb, fra Holsteinsborg og fra hele Diskobugten, som alle har store afdrag at betale på deres kuttere. Alt for megen begrænsning i afsætningen af disse fiskeres fangster virker også hæmmende på deres foretagsomhed og konkurrenceevne. Mit andet ønske er, at der gennemføres en mere effektiv udnyttelse af hellefiskbestanden og havkatforekomsterne i de to nordlige distrikter Umanak og Upernavik. Man kunne forbedre indtjeningsmulighederne for den stedlige befolkning ved derigennem at skabe et supplement til dens oprindelige erhverv. Investeringer til erhvervsformål plejer at være en fornuftig pengeanbringelse.

Jeg har med den allerstørste interesse læst beretningerne fra de rejser, ministeren for Grønland i sommeren 1956 har foretaget til Østgrønland og Vestgrønland. Jeg har særlig glædet mig over et bestemt afsnit af den tale, den højtærede minister holdt for det grønlandske landsråd under dettes møde i august 1956 i Godthåb. Med den højtærede formands tilladelse vil jeg gerne citere et lille afsnit af talen. Den højtærede minister sagde bl. a.:

„Den indsats, der nu skal gøres på oplysningsområdet, sigter ikke mindst mod at hjælpe befolkningen på udstederne. Det er jo desværre sådan, at det hidtil har været større byer, der har haft mest fordel af nyordningen. Vi må imidlertid forhindre, at de grønlandske udsteder sækker agterud i udviklingen. Udstederne har betydelig andel i produktionen, og befolkningen dér bør også nyde godt af de bestræbelser, der for øjeblikket udøves under opbygningen af det grønlandske samfund.“

Det var som udtalt af mig selv. Jeg ved, at denne udtalelse har vakt stor tilfredshed blandt lytterne i Grønland, da talen blev udsendt i radioen i sommer. Det var dristigt, men godt sagt af den højtærede minister for Grønland; det var djærve ord. Hvorfor? Jeg tror, jeg kan sige det på denne måde: man er for snart 10 år siden fra Grønlandsmyndighedernes side eller rettere sagt fra Grønlandskommissionens side begyndt at føre den politik, at de flest mulige

udsteder og bopladser nedlægges og forlades til fordel for udbygning af færre, men større bebyggelser af hensyn til bedre skole-, oplysnings- og ikke mindst sundhedsmæssige foranstaltninger. Vi kan alle til dels forstå og tiltræde det formålstjenlige heri, men det viste sig hurtigt ved iværksættelsen af denne — om jeg må kalde det — „vi alene vide“-politik, at netop denne politik har skabt en del uro og usikkerhed hos de pågældende befolkningsdele. Det var sådan, at produktionen ligefrem led et knæk ved en sådan ordning i de to sidste somre. Noget andet er — og det kan vi alle være enige om — at større skoler, kostskoler, hospitaler og oplysningscentre må ligge på de centrale steder, men således at dygtige udstedsbørn også kan nyde godt af disse institutioner, hvilket heller ikke var ukendt på tidligere stadier af Grønlands udvikling.

Men netop af hensyn til produktionen, som det grønlandske samfund trods alt skal leve af, må man være meget varsom med alt for hurtigt at nedlægge for mange udsteder og bopladser. Forholdet i dag er nemlig således med hensyn til produktionen og eksporten af grønlandske produkter, at udsteder og bopladser tilsammen leverer $\frac{3}{4}$ og de udbyggede byer tilsammen kun $\frac{1}{4}$ af produktionen og eksporten. Det er min opfattelse, at disse tal taler deres tydelige sprog til fordel for de gode udsteders bevarelse fremover. Det, man snarest må gøre for disse udstedsbefolkninger, er at skaffe dem gode udstedsbestyrere, kateketer og jordemødre — om nødvendigt mod et højere honorar — fordi disse folk på udstederne ofte er ene om arbejdet. Hidtil har man ofte taget de dygtigste ind til byerne, hvor man i forvejen er mange om at dele arbejdet. Netop med en ordning som denne vil man kunne forhindre, at udstedsbefolkningerne sækker agterud i udviklingen.

Jeg takker den højtærede minister for den nævnte udtalelse og håber inderligt, at broderparten af det for det kommende finansår afsatte beløb til nyanlæg må komme disse befolkningsdele til gode. De fortjener det. Vi er heller ikke blinde for, at enkelte byers udbygning kan siges at være noget kunstig, hvad angår erhvervs- og produktionsmæssige forhold på stedet. Ikke desto mindre bliver netop den slags bymæssige bebyggelser ofte dem, der træk-